

איסור חדש בזמן הזה

ויקרא פרשת אמור פרק כג

(יד) וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הִבִּיאֲכֶם אֶת קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבַּתֵיכֶם: (טו) וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הִבִּיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שָׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה: (טז) עַד מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לִיקוּק:

משנה מסכת קידושין א:ט (לו):

כל מצוה שהיא תלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ ושאינה תלויה בארץ נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ חוץ מן הערלה וכלאים. רבי אליעזר אומר אף מן החדש:

מסכת קידושין דף לז.

איבעיא להו: ר"א, לקולא פליג או לחומרא פליג? לחומרא פליג, וה"ק ת"ק: חוץ מן הערלה ומן הכלאים, דהלכתא גמירי לה, אע"ג דאיכא למימר חובת קרקע היא, אבל חדש - בארץ אין, בח"ל לא, מ"ט? מושב" - לאחר ירושה וישיבה משמע, ואתא ר"א למימר: אף חדש נוהג בין בארץ בין בח"ל, מ"ט? מושב" - בכל מקום שאתם יושבים; או דלמא לקולא פליג, וה"ק ת"ק: חוץ מן הערלה והכלאים, דהלכתא גמירי לה, וכ"ש חדש, דמושב" - כ"מ שאתם יושבים משמע, ואתא ר"א למימר: חדש אינו נוהג אלא בארץ, דמושב" - לאחר ירושה וישיבה משמע, ומאי אף - אקמייתא. ת"ש, דאמר אביי: מאן תנא דפליג עליה דר"א? ר' ישמעאל היא; דתניא: ללמדך, שכל מקום שנאמר בו מושב" - אינו אלא לאחר ירושה וישיבה, דברי רבי ישמעאל; אמר לו ר"ע: הרי שבת, שנאמר בו מושבות, ונוהגת בין בארץ בין בח"ל! א"ל: שבת - ק"ו אתיא, מה מצות קלות נוהגות בין בארץ בין בח"ל, שבת חמירא לא כ"ש; מדאמר אביי: מאן תנא דפליג עליה דר"א? רבי ישמעאל. ש"מ: רבי אליעזר לחומרא פליג, שמע מינה.

משנה מסכת ערלה ג:ט

... החדש אסור מן התורה בכל מקום והערלה הלכה והכלאים מדברי סופרים:

מסכת מנחות דף סח:

רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע אכלי חדש באורתא דשיתסר נגהי שבסר, קסברי: חדש בחוצה לארץ דרבנן, ולספיקא לא חיישין. ורבנן דבי רב אשי אכלו בצפרא דשבסר, קסברי: חדש בחוצה לארץ דאורייתא, ורבן יוחנן בן זכאי מדרבנן קאמר, וכי תקין ליום הנף, לספיקא לא תקין. אמר רבינא, אמרה לי אם: אבוך לא הוה אכיל חדש אלא באורתא דשבסר נגהי תמניסר, דסבר לה כר' יהודה, וחייש לספיקא.

רמב"ם מאכלות אסורות י'

(ב) הַחֲדָשׁ כִּי צִד. כָּל אֶחָד מִחֲמִשָּׁה מִיְּמֵי תְּבוּאָה בְּלֶבֶד אֲסוּר לֶאֱכֹל מִהַחֲדָשׁ שְׁלֹו קִדְּם שֶׁיִּקְרַב הָעֹמֶר בְּט"ז בְּנִסָּן שְׁנָאָמֶר (ויקרא כ"ג:י"ד) וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ. וְכָל הָאוֹכֵל כְּזֵית חֲדָשׁ קִדְּם הִקְרַבְתָּ הָעֹמֶר לֹזְקָה מִן הַתּוֹרָה בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל זְמַן בֵּין בְּאֶרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לְאֶרֶץ בֵּין בְּפְנֵי הַבַּיִת בֵּין שְׁלֹא בְּפְנֵי הַבַּיִת. אֵלָּא שֶׁבְּזְמַן שֶׁיֵּשׁ מִקְדָּשׁ מִשְׁיִקְרַב הָעֹמֶר הִתְרַ הַחֲדָשׁ בִּירוּשָׁלַיִם. וְהַמְקוֹמוֹת הַרְחוקִין מִתְּרִין אַחַר חֻצוֹת שְׁאִין בֵּית דִּין מִתְּעַצְלִין בּוֹ עַד אַחַר חֻצוֹת. וּבְזְמַן שְׁאִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כָּל הַיּוֹם כָּלוּ אֲסוּר מִן הַתּוֹרָה. וּבְזְמַן הַזֶּה בְּמְקוֹמוֹת שְׁעוֹשִׁין שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים הַחֲדָשׁ אֲסוּר כָּל יוֹם י"ז בְּנִסָּן עַד לְעָרֵב מִדְּבָרֵי סוּפְרִים:

ספר אור זרוע חלק א - הלכות ערלה חדש ושביעית סימן שכח

ופסק רבינו יצחק אלפס ספ"ק דקידושין דקיי"ל כר' אליעזר דחדש נוהג בח"ל הואיל וסתם לן תנא דהכא כוותי'. ותימה הואיל וחדש נוהג בח"ל ונוהג נמי בשל עכו"ם האיך אנו קונים תבואה מן העכו"ם ולא חיישין לחדש בשלמא תבואה שנזרעה לפני העומר ונשרשה לפני העומר אתי שפיר שאנו קונים תבואה מן העכו"ם ואוכלין....

... אבל תבואה שנזרעה לאחר העומר הא ודאי אסירא עד שיבוא עומר הבא והואיל חדש נוהג בח"ל דאורייתא ונוהג נמי בשל עכו"ם דאורייתא בח"ל כדתנן החדש אסור מן התורה בכל מקום. וקא חזינן שחורשין וזורעין לאחר הפסח א"כ היכי אכלינן מינה. הא הוה לה ספיקא דאורייתא. ונראה בעיני אני המחבר לפסוק הלכה דחדש ח"ל דרבנן וספיקא דרבנן לקולא דתנן כל קרבנות הצבור והיחיד באים מן הארץ ומחוצה לארץ מן החדש ומן הישן חוץ מן העומר ושתי הלחם שאינם באים אלא מן החדש ומן הארץ. סתם לן תנא דחדש ח"ל דרבנן דאי דאורייתא הי' בא מחוץ לארץ דהא בהא תליא

... ותו הואיל והמשניות והתנאים חלוקים בדבר וחזינן נמי אמוראים דאיכא דעבדי הכי [ואיכא דעבדי הכי] ולא אתמר הלכתא לא כמר ולא כמר ואיכא שעת הדחק דאי אפשר לן שלא לקנות תבואה מן העכו"ם אית לן לסמוך על סתם משנה והתנאים והאמוראים דסברי חדש ח"ל דרבנן ולא חיישי' לספיקא.

... ולא אתמר הלכתא לא כמר ולא כמר כש"כ דסמכ' אתנאי ואמוראי דסברי חדש ח"ל דרבנן ולספיקא לא חיישינן אלא ודאי אותם ישראלים שיש להם שדות בח"ל וחורשים לאחר הפסח וזורעים וקוצרים והיא תבואה ודאי אסורה היא עד שיבוא הפסח לשנה הבאה ויתרנה האיר המזרח כך נראה בעיני אני יצחק ב"ר משה נב"ה:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות חדש סימן רצג

סעיף א: אסור לאכול חדש מתבואת חמשת המינים עד שיקרב העומר שהוא בט"ז בניסן, שנאמר: "ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה (ויקרא כג, יד)" והאידינא, דליכא עומר, אסור כל יום ט"ז. ובח"ל, שעושין ב' ימים, אסור כל יום י"ז עד תחלת ליל י"ח.

סעיף ב: איסור החדש נוהג בין בארץ בין בח"ל, בין בשל ישראל בין בשל עובד כוכבים.

סעיף ג: תבואה שלא השרישה קודם לט"ז בניסן, אסורה עד שיבא העומר הבא.

הגה: ומ"מ כל סתם תבואה שרי לאחר הפסח, מכח ספק ספיקא, ספק היא משנה שעברה. ואם תמצא לומר משנה זו, מ"מ דלמא נשרשה קודם העומר (טור בשם הרא"ש). ובמיני תבואה שזורעים ודאי לאחר פסח, כגון במקצת מדינות שזורעין שכולת שועל ושעורים לאחר פסח, אז יש לו להחמיר אחר הקציר, אם לא שאין דלתות המדינות נעולות, ורוב התבואה באה ממקום אחר שזורעין קודם הפסח (הגהות מיימוני פי"א מהמ"א ותוס' ספ"ק דקידושין). וכן בזמן שימות החורף נמשכים לאחר פסח, ובכל הגליל ההוא זורעים לאחר פסח דברים הנזכרים, יש להחמיר ולחוש מן הסתם. אבל אין להורות לאחרים במקום שרוב שתייתן ואכילתן ממינים אלו, כי מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין (כן משמע בטור בשם הרא"ש ות"ה סימן קנ"ח/קצ"א/).

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תפט

אסור לאכול חדש אף בזמן הזה, בין לחם בין קלי בין כרמל, עד תחלת ליל י"ח בניסן; ובארץ ישראל, עד תחלת ליל י"ז בניסן.

ב"ח יורה דעה רצ"ג

... אבל לפע"ד כיון דמדארייתא אין איסור בשל נכרים מהיכי תיתי לן לאסרו מדרבנן ולחדש גזירה... אבל חדש אינו אסור בשל נכרים אפי' בארץ מדכתיב קצירכם דילפינן מיניה שאין העומר בא אלא מקציר ישראל א"כ ממילא משמע כיון דתלי רחמנא איסור חדש בהבאת העומר כדכתיב ולחם וקלי וגו' מעתה כשם שאין העומר בא אלא מקציר ישראל כך אין איסורו נמי אלא בקציר ישראל וכדאמרן הלכך אפילו בח"ל לא ראו לגזור בו בשל נכרים

... אבל לפע"ד נ ברור דאע"ג דהלכה כר"א אין לאסור בשל נכרים מעיקר ההלכה ואפשר נמי דר"י גופיה לא כתב כך להלכה למעשה אלא שכך נראה מהירושלמי שלא לחלק והגדולים שבאו אחריו הוסיפו וכתבו לאיסור בסתם אבל לאחר העיון יראה דמותר מדינא כדפרישית ולכן אין לשום גדול להורות הוראה לאיסור היפך המנהג שנהגו ע"פ גדולי ישראל להיתר, ומי שרוצה להחמיר לעצמו מדת חסידות הוא ולא יורה לאחרים דלא ליתי לאינצויי ודוקא במי שהורגל בשאר פרישות ומפורסם לחסיד רשאי לנהוג לאיסור גם בזו כמ"ש ראבי"ה בריש ברכות לגבי ק"ש של ערבית:

ערוך השולחן יורה דעה סימן רצג

האמנם עתה שזכינו לאור זרוע לצדיק עתה לישרי לב שמחה ואין בזה שום ספק דהעולם סוברים כרבינו ברוך וריב"א ורבינו אבגדור הכהן ורבינו יצחק בעל האור זרוע ורבינו מנחם מעיל צדק ומרדכי גדול ומהרי"ל דחדש בח"ל דרבנן וכמו שביאר האור זרוע שיטתם הברורה דאוקי סתמא להדי סתמי ור"א ורבנן הלכה כרבנן ולדבריהם איסור חדש תלוי בעומר דממקום שאין מביאין עומר שם אין החדש נוהג דכן הוא פשטא דסוגיא דר"פ כל הקרבנות ... וכיון דהוי דרבנן הדבר פשוט כמ"ש הגדולים שלא גזרו על מדינות הרחוקות מארץ ישראל דכל מצות התלויות בארץ כשגזרו רבנן על ח"ל לא גזרו רק על המדינות הקרובות לא"י כמו תרומות ומעשרות ורק בחלה גזרו משום דהחיוב הוא בשעת גלגול ולפ"ז לשיטת רבותינו אלה הוי היתר גמור אפילו בקרקע של ישראל והגדולים שהעמידו ההיתר מפני שאינו נוהג בשל עכו"ם בח"ל כתבו מפורש דשדות של ישראל אסורות ואנן הא קא חזינן הרבה שדות של ישראל שזרע ישראל ולא נהגי באיסור חדש וזהו הרבה במדינות אלה ומכמה דורות נהגו כן אבל לדברינו דאנו סוברים כשיטה זו א"ש

משנה ברורה שם ס"ק מה

... וכתבו האחרונים דבמדינת פולין אין להקל כ"א בחטין ושיפון דרובא דרובא נזרעים בחודש חשון ואין שייך בהם חדש [אם לא אותן שידועין שנזרעו בקיץ] אבל שעורים ושבולת שועל וכוסמין רובן וכמעט כולם נזרעים אחר הפסח וגם אין רגיל להביא שם תבואה ממדינות אחרות אין להקל בהם. ומ"מ רוב העולם אין נזהרין כלל באיסור חדש ויש שלמדו עליהם זכות לפי שהוא דבר קשה להיות זהיר בזה ולכן סומכין מפני הדחק על מקצת הראשונים שסוברין שחדש בחו"ל אינה אלא מד"ס שגזרו משום א"י ולא גזרו אלא במקומות הסמוכין לא"י כגון מצרים ובבל. ויש שלמדו עליהם זכות שסוברין שחדש אינו נוהג אלא בתבואה של ישראל אבל לא בשל עכו"ם. ולפ"ז צריך להזהיר לישראלים שיש להם תבואה זרועה בשדות שלהם שינהגו בה איסור חדש. והנה אף שאין בידינו למחות ביד המקילין מ"מ כל בעל נפש לא יסמוך על התירים הללו ויחמיר לעצמו בכל מה שאפשר לו כי להרבה גדולי הראשונים הוא איסור דאורייתא בכל גווי. ודע עוד דאף שכתבנו לעיל בשם האחרונים דבחסין אין לחוש כלל שמא הם של חדש מפני דהרוב נזרעו בודאי בחודש חשון כהיום שדרך להביא ע"ד מסלת הברזל קמח חטים ממקומות הרחוקין וידוע שבפנים רוסיא נמצא הרבה מקומות שנזרעו החטין בקיץ ומצוי שם חדש כמעט יותר מן הישן אם יודע שבא הקמח משם צריך ליזהר בזה בימות החורף שאז כבר נעשין הקמח מתבואה חדשה. ולענין שכר ויתר דיני חדש עיין ביו"ד סי' רצ"ג ובאחרונים שם:

OU Torah, Rav David Gorelik

As far back as the 1930's domestic wheat was stored and, therefore, was *Yoshon*. During the 1950's, Rav Aharon Soloveitchik became the certifying Rabbi of Streit's products. Before accepting this position, Rav Aharon investigated the milling process and also inquired about the flour sources. The latter inquiry was important to Rav Aharon since he observed the laws of *Yoshon*. He found that domestic wheat was not being stored and, consequently, one could no longer assume that the flour in the marketplace was *Yoshon*. Rav Aharon informed Streit's that he would provide Kosher supervision only if all their products would be *Yoshon* and the company agreed to this provision. Based on the aforementioned information, Rav Aharon ate *matzah*, and not

bread, until he purchased a freezer to store the various products. When Rav Aharon moved to Chicago he convinced a bakery to become *Yoshon* and eventually other bakeries in Chicago did the same. Rav Yitzchak Giffin, a Talmid of Rav Aharon, guided these bakeries in observing *Yoshon*. In the 1970's, other individuals became concerned when the US began selling its surplus wheat to the Russians. Consequently, the domestic storage was depleted and one could no longer assume that the flour was *Yoshon*. Due to this situation Rabbi Yosef Herman of Monsey, NY began compiling information about the *Yoshon* status of the domestic grains. Because of his diligence more people have access to *Yoshon* information and it is easier to observe this *mitzvah*.

https://www.star-k.org/articles/wp-content/uploads/YoshonQuick_2022.pdf